



# לשם ייחוד: תורת הכוונות הלוריאנית ד"ר ביטי רדאי

## שיעור 1: האר"י: כוונות ולשם ייחוד

מאיר בניהו, ספר תולדות האר"י: גילגולי נוסחאותיו וערכו מבחינה היסטורית (מכון בן צבי, תשכ"ז), עמ' 146

יום אחד אמרו לו תלמידיו: רבינו נר ישראל, למה לא יחבר ספר אחד מחוכמתו להאיר עיני דורות הבאים. אמר להם: אלו היו כל הקנים קולמוסים לא יספיקו לכתוב כל חוכמתי. וכשאני פותח פי לומר לכם איזה סודות שבתורה, השפע מתרבה בי כמו נחל שוטף ואני מבקש כמה מיני תחבולות מהיכן אפתח לכם צנור אחד דק וקטן כדי שתוכלו שאת, שאם ארבה עליכם - תפסידו הכל, כמו התינוק הנחנק בדרונו מחמת ריבוי החלב, אשר בא לו בפעם אחת. לכן עצתי היא שכל אחד מכם יכתוב מה ששמע ממני, ויהיה לכם לזכרון ולדורות הבאים אחריכם.

שטר התקשרות של תלמידי האר"י ור' חיים ויטאל, 1575

אנחנו ח"מ קבלנו עלינו להיות בחברה אחת לעבוד את השי"ת ולעסוק בתורתו יומם ולילה ככל אשר יורנו מורינו הרב החכם השלם האלהי כמהור"ר חיים ויטאל נר"י ונלמוד עמו בחכמת האמת ונהיה נאמני רוח ומכסים דבר מכל מה שיאמר אלינו ולא נטריח עליו להפציר בו יותר מדי מהדברים שאינו רוצה לגלות לנו ולא נגלה לזולתנו שום סוד מכל מה שנשמע מפיו בדרך האמת וגם לא מכל מה שלימד אותנו לשעבר ואפילו ממה שלימד אותנו בחיי מורינו הרב הגדול כמהר"ר יצחק לוריא אשכנזי ז"ל בכל אותו הזמן ואפילו מה ששמענו מפי מורינו הרב ז"ל הנז' לא נוכל לגלותו בלי רשותו אחרי שלא היינו

מבינים הדברים האלה על ידו שהיה מחזירם לנו וקבלה זו היא בשבועה חמורה בשי"ת ע"ד מורינו הרב כמהר"ר חיים נ"י הנז' והמשך קבלה זו היא מהיום ועד עשרה שנים רצופין והיה זה יום ב' כ"ה למנחם השל"ה ליצירה פה צפת תוב"ב והכל שריר וברור וקיים.

### **משנה, ברכות ה, א**

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים כדי שיכוננו את לבם למקום.

### **ר' משה קורדוברו, ספר פרדס רימונים, שער ל"ב - הכוונה**

1. מעלת המכוון
2. ענין הכונה בספירות
3. לבאר עיקר הכונה

הצדיקים [...] יודעים לכוון ליבם ורצונם, יותר מאלה האחרים שלא יודעים כ"כ [...] אלה שיודעים ומכוונים בליבם ורצונם, מוציאים ברכות ממקום המחשבה [...] עד שמתברכים עליונים ותחתונים והשם הקדוש מתברך על ידם. אשרי חלקם שהקב"ה קרוב לגביהם וזמין לקבלם. (זוהר ג, קפד, ע"א בתרגום) והנה מהמאמר הזה יובן מעלת המכוון על השאינו מכוון [...] (האחרון) תפילתו בוקעת עד למעלה למעלה עד הכתר ומשם דרך המדרגות ישפיע שפע רב [...] אמנם בכל תפילה צריך לכוון קול – בתפארת, ודבור – שהוא חיתוך המילים במלכות, ידו"ד ואדנ"י.

ומתיחדים יחד שהרי הוא אומר קול ודבור יחד, נמצא שלעולם דעתו על שם זה יאהדונה-י שהוא רמז אל היחוד. [...] וליחד אותם כאחד ביחוד שהוא יחיד ונעלם (אין סוף) שמחבר להם.

### **זוהר עם פירוש אור יקר, יז, עמ' כג-כד**

ויאמר בפיו: לשם ייחוד קוב"ה ושכינתיה.

**ר' חיים ויטאל, עץ חיים, שער רוח הקודש, יב ע"ב**

וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה [...] יאמר:  
 לייחדא שמא דקב"ה ושכיניתיה, [לייחד את השם של הקב"ה והשכינה]  
 בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו [ביראה ואהבה ואהבה ויראה]  
 בשם כל ישראל,  
 ויכוין לחבר שם י"ה - שהם דחילו ורחימו,  
 עם ו"ה - שהם קב"ה ושכיניתיה'.

**ר' חיים ויטאל, ספר החזיונות, כה עמ' סא**

חלמתי שהיתי בשוק, בפתח הרב יהודה עונקנינא [עונקנירא] וארא אדם אחד ארוך יותר משלוש  
 אמות מושכב שם לאורך הדרך ההוא עד קרוב לפני פתח בית הרב יוסף קארו ז"ל, והיה שוכב על  
 המטה. ואמרתי לו: מי אתה? ויאמר לי: אני הוא אדם הראשון אביך ואני חולה מאד שוכב פה, לכן  
 בבקשה ממך, אתה חיים בני, הבא לי מן חנות הרופא משקין ותרופות טבות להחזיק ליבי החלש מרב  
 החולי והלכתי והבאתי לו ויאכל וישת ואיקץ.

**ר' חיים ויטאל, שער הגלגולים, הקדמה לו**

הנה אע"פ שבספר הזוהר והתקונין אמרו, כי קין הוא מן הזוהמא שהטיל נחש, והבל הוא מסטרא  
 דאדם [מצד של אדם], כבר ידעת מה שאמרו שם במאמרים אחרים, וגם באדרת נשא [בספר הזוהר],  
 דקין והבל כל חד מתרוייהו אחידן [כל אחד מהם אוחדן] בעץ הדעת טוב ורע. והענין הוא דע, כי הנה  
 ע"י חטאו של אדה"ר [אדם הראשון], נתערב טוב ברע, וכאשר אח"כ הוליד קין והבל, יצאו שניהם  
 מורכבים מטוב ורע, אלא שקין להיותו מבחינת הגבורות, היה רובו רע מן זוהמת הנחש, ומעוטו טוב  
 מצד אדם. אבל הבל רובו טוב מצד אדם, ומעוטו רע מצד זוהמת הנחש.

**בראשית רבה, יד, א**

חַמְשָׁה שְׁמוֹת נִקְרְאוּ לָהּ: נֶפֶשׁ, רוּחַ, נְשָׁמָה, יְחִידָה, חַיָּה.

**ר' חיים ויטאל, ספר החזיונות, ד יט (מצות שלוח הקן)**

וזה המצוה היא תיקון אחרון בכל התקונים שאני צריך לתקן. וכוונת הענין להורות על שלוח הנפש  
 שכבר נגמרה להתקן [...] ואז יבא הרוח לבדו ויתוקן גם הוא. ואחר שיתוקן גם הוא, אז תבא הנפש,  
 שכבר היא מתוקנת ותהיה אז כסא אל הרוח המתוקן

**ר' חיים ויטאל, עץ חיים, הקדמה, שער א ענף ה**

הנה אחר שהקדמנו לך כל ההקדמות האלו, צריכים אנו לעורר אל המעיין הבא לעיין בספר הזהר שימצא מאמרים רבים שונים ורחוקים זה מזה בתכלית הריחוק, ואם לא יהיה לו הקדמות אלה יסתר מעיונו, כי לא ידע להבחין באיזה מציאות הוא מדבר המאמר אשר הוא בו, ולא ידע להבחין באיזה בחינה הוא מדבר המאמר ההוא [...] ואם בעולם הבריאה ואם בעולם היצירה. ואם בעולם העשייה. וכל זה דרך כללות.

והנה יש עוד להבחין בדרך פרטות, אם מדבר בפרצוף עתיק שבכל עולם מהם, או בפרצוף אריך אנפין, או באבא או באימא או בז"א [= בועיר אנפין] או בנוקבא

או בישראל סבא או בתבונה או ביעקב או בלאה:

[...] וגדולה מכולם צריך להבחין כי אופני העשר ספירות ומצבן ומעמדן חסרונם ומילואם עֶצְמוּ מספר; אם בעת שנאצלו, אם בעת קיטרוג הלבנה, אם בעת בריאת אדה"ר [= אדם הראשון] ואם בעת שחטא שנשתנו כל העולמות, אם בדור המדבר, אם בבית ראשון ואם בעת חורבנו ואם בבית שני, ואם בעת חורבנו.

גדולה מכולם - אם בחול, אם בשבת או ביו"ט, אם ביום ואם בלילה.

ולא עוד, אלא שבכל שעה ושעה משתנים העולמות, ואין שעה זו דומה לשעה זו. ומי שמסתכל בענין הילוך המזלות וכוכבים, ושינוי מצבן ומעמדן, ואיך ברגע אחד הם באופן אחר והנולד בו יקרה לו מאורעות שונות מהנולד ברגע שקדם לזה.

ומזה יסתכל ויבין בעולמות העליונים שאין להם קץ ומספר.

ואם תפקח עיני שכלך, תדע ותשכיל זו ממוצא דבר, כי אין שכל בלב אדם לעמוד על כל פרטים, ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום: 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך' ושלמה המלך עליו השלום שכתוב בו: 'ויחכם מכל אדם', 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני'.

**גרשם שלום, קבלת האר"י: אוסף מאמרים (כרוב, 2008), עמ' 244**

הפרטים בנידון [תורת התיקון] במיוחד העיוניים הם בעלי אופי טכני מובהק ולא אטרח כאן לתאר אותם.

## שיעור 2: פרצופים ועולמות

1. עתיקא קדישא = אריך אנפין = (כתר)
2. אבא = (חוכמה)
3. אמא = (בינה)
4. זעיר אנפין = (תפארת) (הקב"ה שם הוי-ה)
5. נוקבא = השכינה (מלכות - שם אדנ-י)

### דניאל ז, 9

חַזָּה הָיִית עַד דַּי כְּרַסְנָן רַמְיָו וְעֵתִיק יוֹמִין יִתַּב לְבוּשָׁה פְתֻלְגַּח חֲנֹר וּשְׁעַר רֵאשִׁי כַּעֲמַר נִקְא כְּרַסְיָה שְׂבִיבִין דַּי נֹר גְּלָגְלוּהִי נֹר דְּלִק.  
 תַּרְגוּם: רֹאֵה הַיִּיטִי עַד אֲשֶׁר כְּסָאוֹת הִנְחֹו וְעֵתִיק יָמִין יֵשֵׁב לְבוּשׁוֹ כְּשֻׁלְגַּלְגָּל לְבָן וּשְׁעַר רֵאשׁוֹ כְּצֶמֶר נִקְי כְּסָאוֹ שְׂבִיבִים שֶׁל אֵשׁ גְּלָגְלִיוֹ אֵשׁ דּוֹלְקָת.

### ר' חיים ויטאל, שער המצוות (אהבת שלום, תשע"ז), עמ' קנט

מה ששמעתי מזולתי [...] ולפי שהאדם נוטל ידיו הוא בחינת זעיר אפין שסודו הוא הוי"ה דמילוי אלפין כנודע.

### מכילתא על שמות כ, ב

'אנכי ה' אלהיך' - למה נאמר?  
 לפי שנגלה על הים כגבור עושה מלחמות,  
 שנאמר (שמות טו, ג): 'ה' איש מלחמה'.  
 נגלה על הר סיני כזקן מלא רחמים,  
 שנאמר (שמות כד, י): 'ויראו את אלהי ישראל'.  
 [...] שלא יתן פתחון פה לאומות העולם, לומר שתי רשויות הן,  
 אלא: 'אנכי ה' אלהיך': אני על הים - אני על היבשה.  
 אני לשעבר - אני לעתיד לבא.  
 אני לעולם הזה - אני לעולם הבא.

### מתוך שיר הכבוד (אנעים זמירות)

הַמְשִׁילוּךְ בְּרַב חֲזִיוֹנוֹת, הִנֵּה אֶחָד בְּכָל דְּמִיוֹנוֹת  
 וַיִּחְזוּ בָּהּ זְקֵנָה וּבַחֲרוּת, וּשְׁעַר רֵאשֶׁף בְּשִׁיבָה וּשְׁחָרוֹת  
 זְקֵנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קָרֵב, כְּאִישׁ מְלַחְמוֹת יָדָיו לֹו רַב.

### ר' חיים ויטאל, שער המצוות (אהבת שלום, תשע"ז), עמ' קלח

וזה סוד מפני שיבה תקום

[=וְהִדְרַת פְּנֵי זָקֵן וְיִרְאֵת מְאֹלְהֵיךְ אֲנִי ה' (ויקרא יט, לב)]

כי מפני שיבה הם אנפין דעתיקא קדישא, סבא דסבין אריך אנפין.

### ר' חיים ויטאל, פרי עץ חיים, שער השבת כב (בתרגום)

אמנם סוד עת רצון הוא, כבר ידעת, כי במצח של אריך אנפין של עתיקא [ארוך הפנים של העתיק] התפשט בו אור אחד ונקרא רצון עליון [...] ובגין כך נקרא מצח הרצון. ועתה, במנחה של שבת, מגלה העתיקא קדישא [העתיק הקדוש] את מצחו הנקרא מצח הרצון, ועל ידי כך נכפים הדינים של המצח התחתון של זעיר אנפין [קצר הפנים] ואז חוזר להיות רצון כמוהו. והענין, כי הלא במנחה של שבת בארנו, איך הזעיר אנפין עולה בזקן של אריך אנפין עצמו [...] ונעשה עת רצון.

### ר' חיים ויטאל, ספר החזיונות, עמ' קיב-קיג

ויוליכני [אליהו] עוד פנימה תוך הגן עד שראיתי בתוך הגן עליה אחת, כאילו היא על גבי גבעה גבוהה ואין תחתיה בית אחר, והיתה גבוהה מהקרקע הגן כשיעור קומת איש ופתחה בצד מערב וסולם של שלוש מדריגות של אבנים מהקרקע עד פתח העליה, ויתעלם אליהו הנביא זכור לטוב מעיני, ואעלה אני לבדי בסולם ואכנס בפתח העליה.

ואראה את השם יתברך יושב על הכסא בצד כותל דרומי באמצעו, והוא כדמות עתיק יומין זקן וזקנו לבנה כשלג מהודר עד אין תכלית וצדיקים יושבים שם בקרקע לפניו על גבי מצעות ומרבדים יפים וחדשים, לומדים תורה מפיו. ואדע בנפשי, כי אלו הם הצדיקים הנקראים בני עליה, והם בצורת בני אדם, רואין פני שכינה תמיד ולומדים תורה מפיו עצמו [...] והנה כשנכנסתי וראיתי פניו נבהלתי, ואחזתני רעדה ואפול על פני ארצה, בין רגליו ולא עצרתי כח כלל.

### בבלי, ברכות לה ע"ב

#### **אבא ואמא**

אמר רבי חנינא בר פפא: 'כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גוזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שנאמר (בראשית כו, כז): גֹזֵל אֶבְיוֹ וְאִמּוֹ [וְאִמֵּר אֵין פֶּשַׁע חֵבֵר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית]. ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר 'הלא הוא אביך קנך' ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר 'שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך'.

**שער הכוונות, ענין הקידוש עמ' פג**

**הקדמה שיש לאומרה לפני השיר**

1	אֶתְקִינּוּ סְעוּדָתָא	התקינו סעודת
2	דְּמַהֲיִמְנוּתָא שְׁלִימָתָא	האמונה השלמה
3	חֲדוּתָא דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא.	חדוות המלך הקדוש.
4	אֶתְקִינּוּ סְעוּדָתָא דְּמִלְכָּא.	התקינו סעודת המלך.
5	דָּא הִיא סְעוּדָתָא	זו היא סעודת
6	דְּחַקְל תְּפּוּחִין קְדִישִׁין.	שדה תפוחים קדושים.
7	וְזַעִיר אַנְפִּין וְעֵתִיקָא קְדִישָׁא	וקצר אפיים והעתיק הקדוש
8	אֶתִּין לְסַעְדָּה בְּהֵדָה.	באים לסעוד אצלה.

**אזמר בשבחין / ר' יצחק לוריא**

אזמר בשבחין	אֶזְמֵר בְּשִׁבְחִין
לבוא בפתחים	לְמַעַל גּוּ פִתְחִין
שבשדה תפוחים	דְּבַחְקֵל תְּפּוּחִין
שקדושים הם	דְּאֲנוּן קְדִישִׁין

**אסדר לסעודתא / ר' יצחק לוריא**

אערוך הסעודה	אֶסְדֵּר לְסַעוּדָתָא
בבוקר השבת	בְּצַפְרָא דְּשַׁבְּתָא
ואזמין בה עתה	וְאֶזְמִין בְּהַ עֵתָא
את העתיק הקדוש	עֵתִיקָא קְדִישָׁא

**בני היכלא דכסיפין / ר' יצחק לוריא**

בני היכל הנכספים	בְּנֵי הַיְכָלָא דְּכִסְיִפִין
לחזות בזיו זעיר אנפין	לְמַחְזֵי זִיו דְּזַעִיר אַנְפִּין
יהיו נא בזה השולחן	יְהוּן הֵכָא בְּהַאי תַּכָּא
שבו מלך בגלופין	דְּבַה מִלְכָּא בְּגִלּוּפִין
רצו מאד בזה הויעוד	צְבוּ לְחֻדָּא בְּהַאי וְעֵדָא
בתוך עדת מלאכים וכל כנפיים	בְּגוּ עִירִין וְכָל גְּדַפִּין
שמחו עתה בזו השעה	חֻדוּ הַשְׁתָּא בְּהַאי שְׁעָתָא
שבה רצון ואין זעף	דְּבַה רְעוּא וְלִית זַעֲפִין

## שיעור 3: נדילה וצמיחה

### ר' חיים ויטאל, פרי עץ חיים, שער חג המצות

כשרצה המאציל העליון לתקן הכל, ולהוציא ישראל ממצרים, הנה היו אחוזים כל כך החיצונים בדעת זעיר אנפין, ובפרט שגרם החטא לחזור הז"א [הזעיר אנפין] בבחינת ג' גו ג', [שלוש בתוך שלוש] לכן צריך קושי גדול מאוד, ולתקן זה כי היו אחוזים הקליפות שם, ולכן הוצרך להביא גדלות גדול בזעיר אנפין, ומוחין עליונים מאד מאד, כדי שיתבטלו החיצונים ולא יוכלו להתדבק ולהתאחז שם, וזה היה נס גדול של יציאת מצרים, וכמ"ש בע"ה [וכמו שנבאר בעזרת ה'].

[...] אמנם בצאת ישראל ממצרים, להיות החיצונים כל כך אחוזים, ורצה המאציל העליון להגדיל אל הזעיר אנפין, כל בחי' [בחינת] הגדלות האלו, שעל ידי זה יתבטלו החיצונים, ולא הספיק בגדלות אחת, כמו בשאר הזמנים, וזה סוד כל הימים טובים, שאין עלייתן [אלא] רק בנצח הוד יסוד [...] ולכן הפסח הוא גדול מכל המועדים [...] וזה סוד הפסוק: (יחזקאל ט, ז): וְתַרְבִּי וְתַגְדְּלִי וְתַבְּאִי בְּעַדֵי עַדְיִים שְׂדִים נִכְנֹוּ וְשִׁעְרָךְ צִמַח וְאֵת עֵרֶם וְעַרְיָה. והענין כמו שבארנו, כי עתה ביציאת מצרים, נכנסו בזעיר אנפין המוחין בכל בחינתן, ואפילו עד גדלות ב', שהוא עליית הז"א [זעיר אנפין] עד חג"ת דבינה [חסד, גבורה, תפארת של הבינה], ושם הוא מקום הדדים ושדים כנודע. אך להיות זה היה שלא כדרך הטבע, רק לפי שעה כנ"ל, לכן אחר שנסתלקו, חזרה הטומאה למקומה, כי חזרו חיצונים להתאחז בדמים ההם, ולכן צריכה ליטהר עד חג שבועות [...] ואח"כ נשלמה לידת הזכר, וזהו 'היום, אַתֶּם יִצְאִים' (שמות יג, ד) 'היום' - אתם יוצאים בחינת הזכר, והוצרך שם דם פסח ודם מילה.

ולפי שפרעה הרשע היה כופר בעיקר הוי"ה שהוא ז"א [זעיר אנפין] הבן הנחמד, וחשב שלא יחזור עוד להתגלות ולהתגדל, וישאר תמיד במעי אימא, ועי"ז ישראל התחתונים הנאחזים בו, כי לכן נקראים ישראל, ע"ש [על שם] הזעיר אנפין הנקרא ישראל כנודע, ישארו ברשותו בגלות, לכן כתיב: 'כי ישאלך בנך מחר' וגו', כי אליו הגיע השאלה, כי בבן העליון היה רוצה לכפור, לכן אליו יגיע השאלה, לזה אמר הש"י [השם יתברך] בני בכורי ישראל, נגד בן העליון הנקרא ישראל בכור, וכנגדו היה מכת בכורות, נגד שכפר בן הבכור ישראל העליון כמ"ש [כמו שכתוב].

וגם היה מכת בכורות בעת היציאה ממצרים, משום שאין פתיחת הקבר בלא דם, ואז שהיה שעת לידת הז"א יצא דם, לכן היה מכת בכורות. ולפי שגם זה לעומת זה עשה אלהים, כשזה קם זה נופל, והנה הז"א הנקרא ישראל, ונקרא 'בני בכורי' כמו שכתבנו לעיל [...] לכן כדי שיצא הבן לחוץ ויגדל, הוצרך להרוג הבכורות של הצד האחר ולהפילה [...]



**ר' חיים ויטאל, פרי עץ חיים, כוונות פסח**

וזה סוד הפסוק: **וְאָעֲבַר עֲלֶיךָ וְאָרְאָךְ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֶּיךָ וְאָמַר לְךָ בְּדַמֶּיךָ חַיִּי** (יחזקאל טז) הנוכח בפסח כמבואר אצלנו [...] והנה נתבאר שם, כי בגלות מצרים חזר ז"א [זעיר אנפין] בסוד קטנות, ונסתלק אור ז"א [זעיר אנפין] למעלה בבחינת גדלות, ואז לא היו מתפשטים בו רק ה' חסדים וה' גבורות של קטנות, בסוד י' דמים הנ"ל, ופרעה שהוא העורף, ומצרים בסוד גרון כמבואר אצלנו היו יונקים מהם בהיותן בגרון [...]

וזהו וּרְאָךְ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֶּיךָ, פירוש - מ"ת בוססת, רוצה לומר הקליפה, הנקרא אבי אבות הטומאה, דרגא דמותא [מדרגת המוות] היתה בוססת ואחיות ויונקת בדמך [...] ובצאת ישראל ממצר הגרון העליון [...] אז נתפשטו החסד וגבורה בגוף זעיר אנפין.

ועתה אנו צריכין לבאר, מציאת המוחין הנכנסין בליל פסח, מה ענינם וסדרן.

והענין - כי כבר בארנו, שאנו צריכין עתה בליל פסח, להמשיך לז"א [לזעיר אנפין] מוחין דקטנות וגדלות ראשון, ומוחין דקטנות וגדלות שני כנודע. ונודע, כמו שיש מוחין אלו לבחינת אמא, כן יש ג"כ מבחינת אבא, כי הם נכנסין ומלוכשים תוך של אמא. והנה דע, כי המוחין שהם מצד אמא - הם נרמזין בסוד כוסות ושל אבא - בסוד מצות.

**ר' נתן מנמירוב, ספר ליקוטי הלכות, הלכות נפילת אפיים, הלכה ד, י**

בפסח היתה הגאולה רק על-ידי אתערותא דלעלא, כי לא קבלו עדין את התורה. על-כן, אף-על-פי שמקבלין אז המוחין בהארה גדולה מאד, כמבאר בכוונות [האר"י],

אבל לא זכו עדין לקבל אור הכתר, שהוא בחינת המסדר והמישב את המוחין, שעקר תקונו על-ידי עשית מצות ומעשים טובים הרבה בשמחה. ועל-כן אסור אז החמץ באסור חמור, כי שרש החמץ בקדשה נמשך ונשתלשל בבחינת תקון המסדר והמישב הנ"ל (עין 'אכילה', אות יא). ועל-כן בשבועות, שאז זכו לקבל אור הכתר על-ידי ההכנה של ספירה, על-כן מצוה אז להביא שתי הלחם מחמץ דיקא.

**רמב"ם, ספר המצוות לרמב"ם, מצות עשה, קנז**

מצוה קנז היא שציוונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר מניסן בתחלת הלילה כפי צחות לשון המספר, וכל מי שיוסיף במאמר ויאריך הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם, ומה שעשו לנו המצרים מעול וחמס, ואיך לקח השם נקמתנו מהם, ובהודות לו על מה שגמלנו מחסדיו - יהיה יותר טוב, כמו שאמרנו: כל המספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, והכתוב שבא על הצווי הזה הוא אמרו "והגדת לבנך ביום ההוא וגו'", ובא הפירוש: "והגדת לבנך", יכול מראש חדש, תלמוד לומר "ביום ההוא", אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר "בעבור זה", לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך, כלומר מתחלת הלילה אתה חייב לספר.

**ר' חיים ויטאל, פרי עץ חיים, שער ספירת העומר**

עתה נבאר סוד העומר, והענין, כי הלא כבר בארנו כי כל המוחין האלו, הם לצורך שעה, ליום א' דפסח לבד, כדי שיוכלו ישראל ליגאל, אך אחר יום א', נסתלק כל מה שנכנס לגמרי בקדמותו, וחזר למדרגה תלת בתלת, לכן לא יש הלל גמור, רק ביום א' לבד. אמנם מליל ב', שאז מתחיל ספירת העומר, כונתנו הוא, לחזור ולהמשיך אותן המוחין שנכנסו ליל פסח ראשון, אך אי אפשר להחזירן, אם לא ע"י זמן, והוא מפסח עד עצרת [...]

**ר' חיים ויטאל, שער הכוונות, מצוות ספירת העומר**

גם טוב לאדם לכוון במ"ט ימים אלו, לתקן כל אשר חטא בכל הו' ספירות. והמשל בזה בהיותו בשבוע הראשון יכוין לתקן את כל אשר חטא ופגם בספירת החסד. ובשבוע הב' יכוין לתקן את כל אשר חטא ופגם בספירת הגבורה. וכן על דרך זה בז' השבועות.

**תפילה המלווה את ספירת העומר**

רבוננו של עולם. אתה צויתנו על ידי משה עבדך לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקלפותינו ומטומאותינו. כמו שכתבת בתורתך. וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה. עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום. כדי שיטהרו נפשות עמך ישראל מזהמתם.

ובכן יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות ספירת העומר שספרתי היום יתקן מה שפגמתי בספירה (השייך לאותו הלילה).

ואטהר ואתקדש בקדשה של מעלה. ועל ידי זה ישפע שפע רב בכל העולמות ויתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם. וליטהרנו וליקדשנו בקדשתך העליונה. אמן סלה.

**ר' אפרים מסדליקוב, דגל מחנה אפרים, ב**

וידוע דגלות מצרים היה כי היה חסר סוד הדעת וזה היה הגלות ממש לכן היה הכל מצומצם במוחין בקטנותם והיו כלולין וכו' וסוד יציאת מצרים הוא היה התגלות והתפשטות הדעת [...] וזה היה בכל הבחינות בעולמות, נשמות ואלהות.

**ר' נתן מנמירוב, ספר ליקוטי הלכות, י**

וזה הענין של יציאת מצרים נעשה בכל דור ודור ובכל אדם ובכל זמן, כי בכל עת שהאדם משקע, חס ושלום, בגלות הנפש כל אחד כפי שנתפס בעוונותיו ובתאוותיו, רחמנא לצלן, ויש לפעמים שהאדם משקע בגלות הנפש כל כך עד שאי אפשר לגלות לו שום עצה קדושה איך לצאת מן החשך והגלות, כי כל מה שיתנו לו איזה עצות יבואו החולקים על האמת ויקלקלו אותה על - ידי עצות רעות שלהם הנמשכין מעצת הנחש כנ"ל, אבל כשהשם יתברך רוצה לחמל עליו ולגאלו ולהנטותו לתחייה להכניס בו התעוררות לתשובה לבל יהיה נדחה חס ושלום, אז השם יתברך מאיר בדעתו עצם [...] כי אחר יציאת

מצרים שאז זכו לעצם אור האמת, אבל לא היה האור כי אם לפי שעה, כמבאר בפונות [האר"י], רק אחר כך זוכין על ידי הספירה להמשיך אור העצות בהדרגה ובמדה עד שזוכין בשבועות לקבל תרי"ג עטין דאורייתא.

### ר' חיים ויטאל, שער הכוונות, ענין חג השבועות, דרוש א, קצט-רו

לחג השבועות צריך שתזכור כל הדרושים שנתבארו לעיל בענין הפסח ובענין ספי' העומר ובה תבין מה שנבאר עתה בדרך קצרה, הנה נת"ל [נתברר לנו] כי בז' השבועות מתפשטים המוחין בז"א [בזעיר אנפין] בז' בחי' שבו [בשבע בחינות שבו] שהם חו"ב וחו"ג [חוכמה ובינה וחסד וגבורה] [...] והתפארת וגם המל' [כות] נכללת עם הת"ת [תפארת] יען כי היא דבוק' [ה] יחד עמו אחור באחור ועתה בחג השבועות נתפשטו גם בנצח והוד שבו, והם סוד שתי לוחות האבנים שניתנו ביום שבועות כנז' בזהר דתריין לוחין אינון [=ששני לוחות הם] נצח והוד. וכיון שנתפשטו עד שם, אז מזדווג היסוד דז"א עם המלכות בבחינת זווג דגדלות גמור. גם יש ענין אחר זולת זה והוא כי הנה בז' שבועות של ספירת העומר, הגדיל זעיר אנפין גדלות גמור אפילו בגדלות הב' שהוא בחינת חוכמה ובינה עילאין (= עליונים) [...] ונמצא כי כבר זעיר אנפין הגדיל עד שיעור קומת כל אבא ואמא ואין בו אלא בחינת גדלות מן חוכמה ובינה שבו ולמטה שהם מקום המוחין שלו אבל בחינת הכתר שבו עדיין חסר ממנו כי הוא נעשה מן אריך אנפין עצמו כנודע. [...] ולכן צריך שיעלה עתה זעיר אנפין בחג השבועות עד למעלה עד אריך אנפין כי זהו תכלית גדלות זעיר אנפין, כי אז גדל זעיר אנפין ולוקח כל קומת אריך אנפין ונעשה כמוהו וכבר ביארנו זו למעלה בדרוש הא דחג הפסח בענין משנת פרקי אבות (ה, כא) הוא היה אומר בן ה' שנים למקרא (=בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצות, בן חמש עשרה לתלמוד, בן שמונה עשרה לחופה, בן עשרים לרדוף, בן שלשים לכח, בן ארבעים לבינה) כו' כי כמה מדרגות יש בענין גדלות זעיר אנפין.

## שיעור 4: זיווגים ועליות הנשי

### מתוך תפילת מוסף של ראש השנה (נוסח אשכנז)

היום הרת עולם היום, יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אִם כְּבָנִים אִם כְּעִבְדִּים, אִם כְּבָנִים רְחֵמְנוּ כְּאֵב עַל בָּנִים וְאִם כְּעִבְדִּים עֵינֵינוּ לְךָ תְּלוּיֹת עַד שֶׁתַּחַנְנוּ וְתוֹצִיא כְּאוֹר מִשְׁפָּטְנוּ, אִיוֹם קָדוֹשׁ.

### אלעזר מוורמס, פירושי סידור התפילה לרקת, עמ' תרצ"א

היום הרת עולם: כלומר היום היה הריון של העולם שהרי האדם שהוא עיקר כל הבריות נברא בראש השנה ועמד בדין על שאכל פרי [...] היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם: כל העולם ניסקרין בסקירה אחת (בבלי, ראש השנה ט"ז ע"א) כי היום יבואו במשפט כל היצורים. והיום הרת עולם, היום מתעבר כְּאִישָׁה עוֹבְרָה, שהיא הרה עכשיו, ויולדת לאחר הזמן, כמו כן נגזר היום על הבריות מה שאירע להם כל השנה.

### ר' חיים ויטאל, שער הכוונות, דרוש ז

1. עתה נבאר דרוש זה על מתכונתו בע"ה [בעזרת ה'] ובו יתבאר מי הוא השופר ומי הוא התוקע ומי הוא הפה של התוקע שבו תוקעים בשופר ומהו בחי' [בחינת] הקול היוצא מתוך השופר.
2. הכבר נת"ל [נתבאר לעיל] כי בימי ר"ה [ראש השנה] עומדים זו"ן [זעיר ונוקבה = הזכר והנקבה] אב"א [אחור באחור] ואנו צריכים לנסור אותם בימים האלו ע"י הדורמיטא [...] ואחר עלייתם בתוך אימא כנז' [כנזכר] ע"י הדורמיטא אז אנו מעוררין אותם ומוציאין אותם מלמעלה מתוקנים עם מוחין הראויים לזווג.
3. הואמנם סוד השופר בעצמו שמעתי פעם א' [אחת] ממוז"ל [ממורי זכרונו לברכה = האר"י] כי הוא כללות כל הגבו' [הגבורות] והדינין [...] אבל מה ששמעתי עתה נקשר עם הדרוש שהקדמנו והוא כי בחי' השופר הוא בחי' אור המקיף של ז' ספי' תחתו' דאימא [שבע ספירות תחתונות של אמא] ולכן נקרא שופר מלשון שפופרת של ביצה ושפופרת של קנה שהוא חלול מתוכו וכן הוא בחי' א"מ [אור מקיף] שהוא חלול מתוכו להלביש בתוכו את האור הפנימי.
4. עוד נקר' [נקרא] שופר לטעם האדמת פני התוקע ביופי ושפירות כמו שיתב"ל בע"ה [כמו שיתברר לנו בעזרת ה'] [...] דע כי התוקע הוא אימא עילאה כי היא תוקעת מתוך פיה ומוציאה את זו"ן [זעיר ונקוביה] דרך פיה לחוץ ואז יורדים משם ולמטה ונכנסים ועוברים תוך פנימיות אור המקיף בתוך חללו עד סיום ז"ת שלה שהם סוד השופר ואח"כ הם יוצאים מתוך פה התחתון של השופר הזה לחוץ [...] והנה הקולות שאי' [שאמא] תוקעת מתוך פיה אל תוך השופר הם בחי' ז' הבלי' [שבעה הבלים] אלו ואלו יוצאין מפיה התחתו' [התחתון] של השופר לחוץ והם סוד קול השופר [...] וכשיוצאי' משם לחו' [לחוץ] מתחלקי' חציים לז"א [לזעיר אנפין – לזכר] וחציים לנוק' [לנוקבא – לנקבה] וע"י הבלים אלו נתקנים זו"ן [זכר ונקבה] [...] וזהו סוד קול השופר [...]

5. ואחר שנתבארו כל העניינים דרך כלל, נבאר עתה דרך פרט בענין התקיעות. הנה תחלה צריך לכוין כי צורך התקי' [התקיעות] זו היא לצורך נסירת הדינים [...] ואנו ממתקין אותם ע"י תקיעת שופר והוא כי ע"י עלותם באי' [באמא] והיותם שם בסוד העיבור בזמן הדורמיטא ואח"כ אנו מוציאים אותם לחוץ בסוד ההבל הנז' [הנזכר] היוצא מתוך השופר ועי"כ [ועלי די כך] הם מתמתקים [...].

6. ואח"כ תכוין בענין השופר בעצמו כי הוא קצר למעלה ורחב למטה בסוד 'מן המצר קראתי י"ה', מקום המצר הוא מקום הקצר הנתון בפיו של התוקע ומקום רחב הוא למטה.

1. עתיקא קדישא = אריך אנפין = כתר
2. אבא = (חוכמה)
3. אמא עילאה = בינה
4. זעיר אנפין = (תפארת)
5. נוקבא=מלכות=השכינה

### רמב"ם, מורה נבוכים, ג מ"ג

כמו כן ראש השנה יום אחד שכן הוא יום תשובה והערת האנשים מהיסח-הדעת שלהם. לכן תוקעים בו בשופר, כמו שביארנו במשנה תורה. הוא כאילו הכנה ופתיחה ליום הצום, כפי מה שאתה רואה מפורסם במסורת האומה ששומרים עשרת ימים שמראש השנה ועד יום הכפורים. סכות, שכוונתו לשמחה וחדווה, הוא שבעה ימים כדי שיתפרסם הדבר. והוא הבהיר בתורה מדוע הוא בעונה זאת: באספך את מעשיך מן השדה (שמות כג, 16) כלומר, בשעה שפנויים ונחים מן העבודות ההכרחיות. כבר אריסטו ציין בתשיעי מן המידות שכך היה, לדעתם, המקובל בין האומות בזמן הקדום. הוא אמר בזה הלשון: "הזבחים הקדומים וההתכנסויות היו לאחר אסיף הפירות, כאילו הם קורבנות בעבור הפנאי". זה לשונו. כמו כן הישיבה בסוכה באותה תקופה נסבלת. אין חום חזק ולא גשם מטריד.

## שיעור 5: זיוונים ועלית הנשי

### ר' חיים ויטאל, שער רוח הקודש, כוונה לטהר ולקדש את הנשמה

וְאֵנִי בְּרַב חֲסֵדָה אֲבֹא בֵּיתָה אֲשֶׁתְּחַוֶּה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ בְּיַרְאֲתָךְ (תהילים ה, ח)  
 כוונה אחת נתן לנו מורי ז"ל לכל החברים שנכוין בה,  
 ומועלת לזכך ולתקן ולקדש הנשמה.

ואמנם הנקודות של השמות שנכתוב עתה לכוין אותם כל אחד כפי שורש נשמתו.

יש מי שצריך לכוון כל השמות בנקודת צירי,

ויש מי שצריך לכוון בהם בחולם - והם רבי ארזין ורבי משען,

ויש מי שצריך לכוין בהם בנקודת חיריק והוא ר' גדליה הלוי

וע"ד [על דבר] זה לשאר החברים כל אחד כפי שורש נשמתו.

וזה הוא הפסוק שיכוין בו: 'וְאֵנִי בְּרַב חֲסֵדָה אֲבֹא בֵּיתָה וכו'

### ר' חיים ויטאל, שער כוונות, על אודות שעבוד מצרים, עט ע"ב

וצריך שתדע כי ענין הנשמות הם כענין הזהב הנוצר בבטן האדמה וכשמוציאין אותו הוא מלא טינוף וסיגים, דבר אשר לא ישוער, ולא תואר זהב לו ולא הדר, עד יתחכם הצורף להגות סיגים מכסף, פעם אחר פעם, זיכוך אחר זיכוך, לא ראי זה כראי זה ובכל זיכוך מזדכך לאט לאט, עד אשר כל הסיגים נפרדים מן הזהב ואחר כך ניכר היותו זהב.

וכן הענין בנשמות [...] וכל ענין הגלות הזה של מצרים, היה לצרף ולתקן בחינת ניצוצות הקדושות ההם בסוד: (דברים ד, כ) 'זיוציא אתכם מכור הברזל ממצרים' והבן זה כי נדמה מצרים אל הכור אשר בתוכו ניתך הזהב ונפרד מן הסיגים ונתקן.

**ר' חיים ויטאל, שער רוח הקודש, דף ח**

יחוד 'עִינֵיךָ לְנֶכַח יְבִיטוּ' [וְעַפְפִּיךָ יִשְׂרוּ נִגְדְךָ] (משלי ד, כה)  
 נכ"ח בגימטריה ג' פעמים הוי"ה.  
 כי צריך לצייר ג' פעמים שם ההוי"ה,  
 אחד מימינו של אדם,  
 ואחד משמאלו,  
 ואחד מלפניו.  
 אך לאחוריו אינו צריך.  
 וזהו לנכת, כי גם הצדדים נקרא נכת.  
 ובזה ישמור עצמו מן החטא.  
 כי השי"ת [ה' יתברך] רואה מעשיו הפנימים,  
 בכח שלשה שמות: אהי"ה - יהו"ה - אדנ"י,  
 התלויים בנשמתו ורוחו ונפשו,  
 וז"ס [וזה סוד] פסוק 'וְהָיָה שֵׁם בְּךָ לְעֵד'. (דברים לא).  
 כי שם 'והי"ה' הוא ששם בך לעד.  
 ובחוץ בפניו רמוז שם הוי"ה  
 וכן ביד ימין  
 וכן ביד שמאל.

**ר' חיים ויטאל, שער רוח הקודש, דף נ**

יחוד צלם הויה, יכוין האדם פנימיותו הוא צלם יהו"ה  
 יכוין האדם תמיד. איך הוא נברא ונעשה בצלם אלהי"ם.  
 והענין הוא, כי הנה יש באדם התחתון פנימיות וחצונית.  
 וכדוגמתו באדם העליון.  
 והנה הפנימיות הם המוחין המתפשטים בכל הגוף כנודע,  
 ובו רמוז צלם ההוי"ה.  
 כיצד שתי אותיות י"ה הם שני מוחין - חכמה בינה שבראש האדם.  
 ואות ו' היא גוף האדם והתפשטות המוחין בו.  
 ואות ה' אחרונה היא העטרה שביסוד.  
 והיא בת זווגו של האדם.

## ר' חיים ויטאל, שער רוח הקודש, דף נ

### יחוד המרכבה

ראוי לאדם תמיד לכוין ולהעריך את עצמו כאלו הוא מדור וכסא אל האצילות הקדושה. כי הנה כתיב (בראשית א, כז): 'ויברא אלהים את האדם בצלמו' וכתוב: 'כי בצלם אלהים עשה את האדם' (בראשית ט) ובפרט בזמן שהאדם מתפלל הוא יותר ראוי ומוכרח שיכוין בכך. וע"י כך יוכל לשיענוהו מן השמים ותקובל תפלתו. לפי שיוכל ע"י כונה זו, לקשר כל העולמות ע"י שתשרה ותחול עליו קדושה עליונה. וזהו מה שיכוין:

יחשוב האדם להכין ראשו שיהיה כסא אל שם ההוי"ה בנקוד קמ"ץ.

ומוח חכמה שבו בשם הוי"ה בנקוד פת"ח.

ומוח בינה שבו בהוי"ה בנקוד ציר"י.

וזרועו הימין בהוי"ה בנקוד סגול.

וזרועו השמאלית בהוי"ה בנקוד שב"א.

וגופו בהוי"ה בנקוד חול"ם.

וירך ימין בהוי"ה בנקוד חירי"ק.

וירך שמאל בהוי"ה בנקוד קבו"ץ.

ויסוד שלו בהוי"ה בנקוד שורק בוא"ו יוהוהוהו.

והעטרה שבו בהוי"ה בלתי נקוד. (כנז' בתקון ע')

ויכוין כי אזן שלו הוא הוי"ו ת"דס"ג חוץ מן ה' אחרונה כזה יו"ד ה"י וא"ו ה"ה. כמבואר הטעם אצלנו שה' אחרונה ירדה עד החוטם. והוי"ה זו היא בגי' און.

וע"י כונה זו אולי יזכה לשמוע איזו קדושה מלמעלה בתפלתו.

ויכוין בחוטם שלו אל הוי"ה דס"ג. כי כך עולה בגימ'. וכמבואר אצלנו פירושו. ואולי יזכה להריח ריח קדוש.

ובפה שלו יכוין להוי"ה דס"ג ולכ"ב אותיות היוצאות מן חמש מוצאות הפה. אשר כל זה בגי' פ"ה. ואולי יזכה למה שאמר דוד המלך עליו השלום: 'רוח ה' דבר פי ומלתו על לשוני' (שמואל ב כג) בעת תפלתו.

[...]

וכן אם מהלך בשוק. יכוין שהם נצח והוד. וכשמסתכל בעיניו באיזה ענין. יכוין כי שתי עיניו הם חכמה ובינה. וכן עד"ז יכוין בכל פרטיו.

ויכין עצמו כאלו הוא כסא אל הקדושה העליונה. וזה סוד 'בכל דרכיך דעהו'

(משלי ג) ואין ספק כי אם יתמיד האדם לנהוג עצמו בכונות אלו,

שיהיה כאחד מן המלאכים המשרתים ברקיע.

וישיג לדעת כל אשר ירצה.

ובפרט אם לא יפסיק, ויחשוב בכל רגע ורגע, ולא יפריד המחשבה,

והכל תלוי כפי עוצם כונתו והתדבקותו למעלה.

ואל יליו זה מנגד עיניך.